

Sygn. akt II CSK 578/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

Protokolant Anna Banasiuk

w sprawie z powództwa A. S. i J. S.

przeciwko Skarbowi Państwa - Szefowi Wojskowego Zarządu Infrastruktury w P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 21 sierpnia 2013 r.,

skarg kasacyjnych powodów i strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 29 marca 2012 r., sygn. akt I ACa [...],

**oddala obydwie skargi kasacyjne i znosi wzajemnie między
stronami koszty postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powodowie A. S. i J. S. w dniu 22 grudnia 2009 r. wniesli o zasądzenie od Skarbu Państwa - Szefa Wojskowego Zarządu Infrastruktury w P. kwoty 80 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty, w tym 50 000 zł tytułem odszkodowania za szkodę wynikającą z konieczności rewitalizacji akustycznej budynku mieszkalnego i 30 000 zł tytułem odszkodowania za spadek wartości nieruchomości, wskazując, że obie szkody spowodowane zostały wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, na terenie którego położona jest nieruchomość powodów. Podstawę prawną roszczeń stanowił art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 z późn. zm. – powoływany dalej jako "p.o.ś."). W toku procesu, mając na uwadze wyliczenia biegłego, powodowie rozszerzyli powództwo o odszkodowanie za ubytek wartości nieruchomości do 143 886 zł z odsetkami.

Wyrokiem częściowym z dnia 25 maja 2011 r. Sąd Okręgowy w P. orzekł o należnym powodom odszkodowaniu za obniżenie wartości ich nieruchomości. Zasądził z tego tytułu od pozwanego kwotę 143 886 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania do dnia zapłaty i oddalił dalej idące powództwo o odsetki. Ustalił, że powodowie są współwłaścicielami nieruchomości od 2001 r. zabudowanej domem mieszkalnym i garażem. Ich nieruchomość położona jest w sąsiedztwie funkcjonującego od II wojny światowej wojskowego lotniska P.-K.. Lotnisko to obsługiwało różne typy samolotów. Od listopada 2006 r. stacjonują na nim samoloty F-16. Obowiązujący do 31 grudnia 2003 r. miejscowy ogólny plan zagospodarowania przestrzennego lokował działkę powodów na terenach ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w obszarze o znacznej uciążliwości akustycznej - powyżej 65 dB. Rozporządzeniem z dnia 17 grudnia 2003 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P.-K. w P. (Dz.U. Nr 200, poz. 3873) Wojewoda [...] utworzył wokół lotniska obszar ograniczonego użytkowania. Nieruchomość powodów znalazła się w jego strefie B, w której wprowadzono m. in. zakaz tworzenia nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, z wyjątkiem planowego uzupełnienia istniejących ciągów

zabudowy, zakaz budowy obiektów związanych ze stałym pobytem dzieci i młodzieży; dopuszczono jedynie lokalizowanie nowych obiektów nie wymagających ochrony akustycznej i nie powodujących zwiększenia hałasu dla zabudowy mieszkaniowej. We wszelkich budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej właściwy klimat akustyczny powinien zostać zapewniony przez zastosowanie przegród zewnętrznych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. Rozporządzenie zostało zmienione z dniem 22 lutego 2008 r. rozporządzeniem Nr 40/07 Wojewody [...] z dnia 31 grudnia 2007 r. (Dz.U. z 2008 Nr 1, poz. 1). Nieruchomość powodów od tego momentu znajduje się w strefie I, graniczącej z lotniskiem, w której obowiązuje zakaz budowy szkół, szpitali i innych budynków związanych ze stałym pobytem dzieci, młodzieży i osób starszych. Mieszkańcy tej strefy mogą domagać się wykupienia ich nieruchomości. Zewnętrzną granicę strefy wyznacza linia, na której dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych jest równy 60 dB i linia, na której dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku od operacji naziemnych i pozostałych źródeł hałasu związanych z funkcjonowaniem lotniska jest równy 55 dB. Długotrwały poziom hałasu na nieruchomości powodów wynosi 65,7 dB, przy dopuszczalnym w polskiej normie poziomie w dzień 60 dB i w nocy 55 dB. Szczególnie uciążliwy jest hałas towarzyszący startom i lądowaniom samolotów F-16. Wartość nieruchomości powodów uległa zmniejszeniu na skutek ograniczeń w korzystaniu z niej, wprowadzonych kolejnymi rozporządzeniami Wojewody [...]. Ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania jest przez ewentualnych nabywców nieruchomości związane z występowaniem hałasu i z ograniczeniami co do zabudowy nieruchomości, rzutując negatywnie na wysokość możliwej do uzyskania ceny. Zmniejszenie wartości rynkowej prawa własności nieruchomości powodów w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania Sąd Okręgowy oszacował za biegłym na 143 886 zł i zasądził tę kwotę na podstawie art. 129 ust. 2 p.o.ś. z odsetkami od dnia wydania wyroku, z uwagi na ustalenie dopiero w toku postępowania rozmiarów szkody i przesłanek odpowiedzialności pozwanego.

Sąd Apelacyjny, rozpoznając sprawę na skutek apelacji pozwanego, zmienił wyrok częściowy Sądu Okręgowego w ten sposób, że obniżył zasądzoną kwotę

do 69 170 zł i oddalił dalej idące żądanie powodów z tytułu zmniejszenia się wartości ich nieruchomości, oraz oddalił apelację pozwanego w pozostałej części. Sąd potwierdził wystąpienie związku przyczynowego pomiędzy wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania a obniżeniem się wartości nieruchomości powodów (ściśle - wolniejszym wzrostem wartości tej nieruchomości) z uwagi na użytkowe, gospodarcze i prawne ograniczenia sposobu korzystania z niej, zawężające granice własności poprzez konieczność znoszenia ponadnormatywnych immisji głównie hałasu, a także prowadzące do stopniowej degradacji kapitałowej i użytkowej zabudowy. Sąd odwoławczy wskazał, że zgodnie z postanowieniem art. 129 ust. 4 p.o.ś. z roszczeniami, o którym mowa w art. 129 ust. 1-3 p.o.ś, można wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Powodowie dotrzyмали tego terminu tylko w zakresie roszczeń wynikających ze zwiększonych ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości, wprowadzonych rozporządzeniem zmieniającym z dnia 31 grudnia 2007 r., nie zachowali go natomiast co do odszkodowania za szkody wynikłe z ustanowienia strefy w pierwotnym kształcie. Sąd stwierdził, że nowelizacja rozporządzenia nie uchylała skutków prekluzji wcześniejszych roszczeń, które wygasły na skutek niezgłoszenia ich w terminie biegnącym od wejścia w życie pierwotnego rozporządzenia ustanawiającego obszar ograniczonego użytkowania. Skutkiem zmian rozporządzenia było włączenie nieruchomości powodów do strefy I, co spowodowało dalsze obniżenie wartości ich nieruchomości o 69 170 zł z powodu zwiększonych ograniczeń. Wielkość szkody Sąd Apelacyjny oszacował na podstawie uzupełniającej opinii biegłego, z której przeprowadził dowód.

Wyrok Sądu Apelacyjnego strony zaskarżyły skargami kasacyjnymi opartymi na obydwu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. Powodowie skierowali skargę przeciwko części wyroku uwzględniającej apelację pozwanego, pozwany natomiast zakwestionował ten wyrok w części oddalającej jego apelację.

Powodowie w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego zarzucili niewłaściwą wykładnię art. 129 ust. 2 i 4 p.o.ś.; art. 129 ust. 2 i 4 p.o.ś. w zw. z § 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P.-K. w P. i w zw. z § 2 pkt 1 rozporządzenia

zmieniającego to rozporządzenie; art. 129 ust. 2 i 4 p.o.ś. w zw. z art. 361 § 1 k.c., naruszenie art. 1 Protokołu Nr 1 do Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 32 pkt 1 zd. 1, a ponadto art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji RP. Naruszenia przepisów postępowania skarżący dopatrywali się w uchybieniu art. 316 § 1 k.p.c. oraz art. 380 k.p.c.

We wnioskach domagali się uchylenia wyroku w zaskarżonej części i jego zmiany poprzez oddalenie apelacji pozwanego w całości oraz orzeczenie o całości kosztów postępowania; ewentualnie wnieśli o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem temu Sądowi orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Pozwany podniósł naruszenie przepisów postępowania - art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 317 § 1 k.p.c. w zw. z art. 361 § 2 k.c. i art. 129 p.o.ś. oraz art. 317 § 1 w zw. z art. 244 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Zarzucił też niewłaściwe zastosowanie prawa materialnego - art. 129 ust. 2 p.o.ś. w zw. z art. 361 § 2 k.p.c.; art. 129 ust. 2 p.o.ś. w zw. z art. 361 § 1 k.p.c., jak również art. 129 ust. 4 p.o.ś.

Domagał się uchylenia wyroku w zaskarżonej części i jego zmiany poprzez uwzględnienie apelacji pozwanego i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

Obydwie strony złożyły odpowiedzi na skargi kasacyjne, domagając się w nich oddalenia skargi strony przeciwnej i zasądzenia od niej kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podniesione w obu skargach zarzuty procesowe odnoszą się do prawidłowości działań Sądu Apelacyjnego, będących pochodną przyjętej przez ten Sąd wykładni art. 129 ust. 1, 2 i 4 p.o.ś. i jego zastosowania w sprawie. Dlatego najpierw rozważyć należy podnoszone przez skarżących kwestie materialnoprawne, zarzuty formalne zaś w dalszej kolejności.

Najdalej idący jest zarzut wygaśnięcia dochodzonych roszczeń na skutek prekluzji. Pozwany uważa, że wygasły nie tylko roszczenia wiązane przez powodów ze szkodami wynikłymi z wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania w 2003 r. lecz także te, które Sąd Apelacyjny uznał za skutek zmian zakresu

ograniczeń wprowadzonych w 2007 r., a powodowie zgłosili dopiero w wyniku rozszerzenia powództwa po zapoznaniu się z opinią biegłego, ponieważ rozszerzenie nastąpiło po upływie terminu z art. 129 ust. 4 p.o.ś., liczonego od wejścia w życie rozporządzenia zmieniającego. Problem, jakie czynności stanowią o zachowaniu terminu do zgłoszenia roszczeń z art. 129 ust. 4 p.o.ś., na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny, był już rozstrzygany przez Sąd Najwyższy. W wyroku z dnia 10 października 2008 r. (II CSK 216/08, nie publ.) wyjaśnione i szeroko umotywowane zostało stanowisko, akceptowane także przez skład orzekający w niniejszej sprawie, że termin z art. 129 ust. 4 p.o.ś. stanowi termin zawity, w którym żądania z art. 129 ust. 1-3 p.o.ś. muszą zostać zgłoszone obowiązanemu do ich realizacji w celu zachowania prawa dochodzenia tych roszczeń przed sądem. Zgłoszenie żądań – ze względu na ich charakter i trudności ze stanowczym i ostatecznym określeniem wielkości szkody, zwłaszcza przy uwzględnieniu zasady orzekania według stanu, a więc i wielkości szkody, istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy – powoduje, że roszczenie dochodzone na drodze sądowej nie musi odpowiadać kwotowo pierwotnie zgłoszonemu, lecz może być od niego wyższe. Nie ma przy tym przeszkód, aby rozszerzenie żądań nastąpiło w toku procesu, stosownie do wyników postępowania dowodowego (podobny pogląd na tle przepisów o przedawnieniu Sąd Najwyższy wyraził w dotyczącym zachowku wyroku z dnia 17 kwietnia 2009 r., III CSK 298/08, OSNC-ZD 2009/4/107).

Również część innych problemów podnoszonych przez strony była już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, w tym także w sprawach dotyczących odszkodowań związanych z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wokół lotniska wojskowego w P.. Za ugruntowaną i właściwą można uznać wykładnię art. 129 p.o.ś. przyjmującą, że naprawieniu na podstawie ust 1 - 3 tego przepisu podlega nie tylko szkoda wynikła z obniżenia wartości nieruchomości, będącego następstwem ograniczeń ustanowionych wprost w rozporządzeniu o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania, lecz także zmniejszenie jej wartości spowodowane koniecznością znoszenia dopuszczalnych na obszarze ograniczonego użytkowania imisji przekraczających standardy jakości środowiska (w rozpatrywanym wypadku przede wszystkim hałasu), ponieważ art. 135 ust. 1 p.o.ś. jest wyjątkiem od zasady wyrażonej w art. 144 ust. 1 p.o.ś., zgodnie z którą

eksploatacja instalacji w rozumieniu art. 3 pkt 6 p.o.ś., nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska (por. uzasadnienia wyroków z dnia 25 lutego 2009, II CSK 546/08, nie publ. i z dnia 6 maja 2010 r., II CSK 602/09, nie publ.; postanowienia z dnia 24 lutego 2010 r., III CZP 128/09, nie publ., czy wyroku z dnia 25 maja 2012 r., I CSK 509/11, nie publ.). Zatem argumentacja pozwanego oparta na twierdzeniu, że hałas wokół lotniska występował już wcześniej i powodowie winni ten fakt uwzględniać dokonując zakupu nie podważa uprawnienia do odszkodowania z tytułu utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania. Bez jego wprowadzenia powodowie mogliby się domagać zaniechania nadmiernych immisji dźwiękowych, po jego wprowadzeniu natomiast muszą je tolerować. Konieczność znoszenia hałasu stanowi więc normalny skutek wprowadzenia obszaru. Stanowisko pozwanego jakoby długoletnie emitowanie nadmiernego hałasu mogło doprowadzić do nabycia uprawniającej do tego służebności jest z gruntu błędne, zakłada bowiem, że taka służebność gruntowa może powstać, a nadto, że dopuszczalne jest nabycie jej w drodze zasiedzenia. Tymczasem służebności gruntowe obejmować mogą jedynie uprawnienie ingerowania w prawa właściciela sąsiedniej nieruchomości w granicach wyznaczonych przez art. 58 k.c., wykluczone jest więc przyznanie właścicielowi nieruchomości władnącej prawa naruszania przepisów o ochronie środowiska na nieruchomości obciążonej. Nieusuwalne lecz z uzasadnionych względów konieczne przekroczenie standardów ochrony środowiska wymaga legalizacji odpowiednim aktem prawa miejscowego. Pozwany nie zdołałby przy tym zasiedzieć takiej służebności, wobec niewypełnienia wymagań z art. 292 k.c. W drodze zasiedzenia dochodzi jedynie do nabycia służebności czynnych, polegających na korzystaniu z cudzej nieruchomości w celu zwiększenia użyteczności własnej i to wyłącznie wówczas, kiedy korzystanie dotyczy trwałego i widocznego urządzenia na tej nieruchomości. Emitowanie przez pozwanego ponadnormatywnego hałasu nie wiąże się z wykorzystywaniem jakiegokolwiek urządzenia na nieruchomości powodów i w ogóle nie polega na korzystaniu z tej nieruchomości. Skoro treść służebności miałoby stanowić odjęcie powodom prawa korzystania z ochrony przewidzianej w art. 144 k.c., byłaby to służebność bierna, nie podlegająca zasiedzeniu.

Pozwany niesłusznie zarzuca też, że o braku normalnego związku przyczynowego, koniecznego do zastosowania art. 129 ust. 2 p.o.ś. świadczy oparcie ustaleń co do utraty wartości nieruchomości powodów na skutek ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania na badaniu cen rynkowych odzwierciedlających stan świadomości uczestników rynku nieruchomości, a nie skutki wprowadzenia obszaru. Ruchy cen rynkowych są najbardziej uchwytym i obiektywnym miernikiem zmian wartości, zaś świadomość uczestników rynku nieruchomości jest pojęciem abstrakcyjnym, opisującym w sposób uśredniony reakcje, jakie na rynku nieruchomości wywołało wprowadzenie, a następnie zmodyfikowanie obszaru ograniczonego użytkowania wokół lotniska. To, że reakcja rynku wykazuje pewną inercję nie oznacza, że nie jest odpowiedzią na wprowadzenie obszaru, skoro ten sankcjonuje nieodpowiednie warunki akustyczne wokół lotniska. Podnoszenie przez pozwanego, że omawiane kryterium jest niemiarodajne, ponieważ zmiana świadomości uczestników rynku nieruchomości nie została wymieniona w hipotezie art. 129 ust. 2 p.o.ś. świadczy o opacznym pojmowaniu argumentacji obu Sądów i wadliwym wykładaniu powołanego przepisu. Według tego przepisu odszkodowanie przysługuje za poniesioną szkodę, którą jest także zmniejszenie wartości nieruchomości. Ustawodawca nie stworzył katalogu mierników tej wartości, umożliwiając tym samym wielopłaszczyznową ocenę czy i o ile wartość uległa zmniejszeniu. Badanie ruchów cen stanowi powszechnie akceptowany wyznacznik wartości (np. art. 363 § 2 k.c.). To zaś, czy nieruchomość została już całkowicie wykorzystana na cele budowlane, czy też ograniczenia wynikające z przepisów rozporządzenia Wojewody [...] uniemożliwią jej planowane zagospodarowanie jest okolicznością istotną z punktu widzenia rodzaju i wysokości poniesionej szkody. Działka całkowicie zagospodarowana, tracąca wartość ze względu na uciążliwość w korzystaniu z niej wynikłe z wprowadzenia czy zmian zakresu przekroczeń standardów na obszarze ograniczonego użytkowania także jest źródłem uszczerbku majątkowego podmiotów mających do niej tytuł prawny. Pozwany nie ma też racji, że zastosowana przez Sady wykładnia art. 129 ust. 2 p.o.ś. prowadzi do podwójnego naprawienia tej samej szkody, raz jako odszkodowania za hałas a raz - za skutki hałasu. Odszkodowanie zasądzone w wyroku częściowym obejmuje rekompensatę zmniejszenia się wartości

nieruchomości powodów w wyniku wprowadzenia zmian w ograniczeniach i progach dopuszczalnego hałasu w stosunku do obowiązujących wcześniej. Określenie zakresu szkody nastąpiło przy kompleksowym uwzględnieniu wszystkich negatywnych skutków, które wynikają z nadmiernego poziomu hałasu. Nie jest to więc odszkodowanie „za hałas” tylko za jego ekonomicznie wymierne skutki dla wartości nieruchomości. Odrzucić należy też zarzut, że pomiędzy odszkodowaniem z tytułu umniejszenia wartości nieruchomości a odszkodowaniem rekompensującym konieczne wydatki na stworzenie w budynku właściwego klimatu akustycznego zachodzi zależność uniemożliwiająca odrębne orzekanie o każdym z tych roszczeń, wobec czego wadliwie było wydanie wyroku częściowego. Powiazanie, na które powołuje się pozwany, zakłada występowanie innego stanu faktycznego, niż ustalony w niniejszej sprawie. Okoliczności, na bazie których orzeka Sąd Najwyższy nie potwierdzają wykonania przez pozwanych nakładów wyciszających, które miałyby wpłynąć na wartość nieruchomości. Dlatego nie ma podstaw do rozważania obecnie tej kwestii przy ocenie rzeczywistej szkody polegającej na ubytku wartości. Będzie ona ewentualnie przedmiotem rozważań Sądu przy rozpoznawaniu pozostałych roszczeń powodów.

Wreszcie nieskuteczny musi być też zarzut naruszenia art. 317 § 1 w zw. z art. 244 § 1 oraz z art. 391 § 1 k.p.c., oparty na twierdzeniu, że Sąd Apelacyjny nie wziął pod uwagę dokumentu urzędowego w postaci kopii odpisu z księgi wieczystej, w której w 2005 r. nie odnotowano faktu zabudowy nieruchomości. Powołanie art. 317 § 1 k.p.c. w tym kontekście jest niezrozumiałe, gdyż dotyczy on wyroku częściowego, a nie kwestii dowodowych, podczas gdy uzasadnienie zarzutu dotyczy nieobjęcia oceną Sądu Apelacyjnego całości materiału dowodowego, a więc naruszenia art. 382 k.p.c. Ten przepis jednak nie został powołany. Tak więc z uwagi na nieprawidłowe sformułowanie podniesiony zarzut nie może odnieść skutku.

Powodowie skupili się na próbie podważenia stanowiska, że zaniechanie przez nich dochodzenia odszkodowania w terminie zawitym, biegnącym od dnia wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania rozporządzeniem z 2003 r., spowodowało wygaśnięcie roszczeń w tym zakresie, wobec czego w niniejszej sprawie mogli domagać się jedynie odszkodowania za szkody, wynikłe ze zmian

struktury obszaru - zasięgu stref i ograniczeń - wprowadzonych rozporządzeniem Wojewody [...] z 2007 r.

Nieuzasadniony jest podstawowy zarzut podnoszony przez powodów, że obszar ograniczonego użytkowania po zmianie dokonanej rozporządzeniem Wojewody [...] z dnia 31 grudnia 2007 r. traktować należy jako nowy twór, niepowiązany ze stanem wcześniejszym, wobec czego niedopuszczalne było ustalenie ubytku wartości nieruchomości powodów przez porównanie jej wartości po zmianach rozporządzenia z wartością sprzed zmian, ponieważ prawidłowym odnośnikiem winna być wartość nieruchomości sprzed wprowadzenia obszaru rozporządzeniem z 2003 r. Ciągłość istnienia obszaru wynika już z tytułu rozporządzenia z 2007 r., w którym mowa o zmianie wcześniejszego rozporządzenia, oraz z brzmienia § 1, który konkretyzuje dokonywane zmiany. Dotyczą one wprowadzenia wszystkich istotnych postanowień pierwotnego aktu, niemniej wprowadzane są w drodze nowelizacji dotychczasowego rozporządzenia. Rozporządzenie ukształtowało nowy układ stref i obowiązujące w nich ograniczenia, a przeprowadzenie tych zmian było nie tylko dopuszczalne, lecz wręcz konieczne, ponieważ stanowiło konsekwencję dostosowania aktu prawa miejscowego regulującego zasady obowiązujące wokół lotniska do wymagań prawa ochrony środowiska, znowelizowanego ustawą z dnia 18 maja 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 113, poz. 954) w celu implementacji dyrektywy 2002/49/WE z dnia 25 czerwca 2002 r. odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz. Urz. WE L 189 z 18.07.2002) i uwzględniało postanowienia nowego rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 lipca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. Nr 120, poz. 826). Skoro więc bezsporne jest, że powodowie nie zgłosili pozwanemu swoich roszczeń odszkodowawczych w terminie zawitym z art. 129 ust. 4 p.o.ś biegnącym od dnia wejścia w życie rozporządzenia o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania z 2003 r., nie może budzić wątpliwości, że roszczenie o wyrównanie utraty wartości ich nieruchomości, powiązanej przyczynowo z wprowadzeniem wokół lotniska obszaru w ówczesnie oznaczonym kształcie i z wówczas określonymi ograniczeniami wygasło, co prawidłowo stwierdził Sąd Apelacyjny. Zmiana rozporządzenia

powodująca odmienne ukształtowanie obszaru ograniczonego użytkowania uprawnia powodów jedynie do domagania się odszkodowania za dalsze obniżenie wartości nieruchomości, pozostające w związku z wprowadzonymi zmianami. Nie jest to rozwiązanie naruszające prawo własności powodów, ponieważ mieli zapewnione prawo uzyskania odszkodowania za wcześniej poniesioną szkodę. Nieskorzystanie z przyznanego uprawnienia nie może uzasadniać formułowania zarzutów naruszenia praw konstytucyjnych powodów do równego traktowania i ochrony własności (art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji), ani też art. 1 Protokołu Nr 1 do Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U.z 1995 r., Nr 36, poz. 175/1) przez odmówienie im zasądzenia sprekludowanej części roszczenia.

Nie zasługują też na uwzględnienie zarzuty naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 380 k.p.c. oraz art. 32 pkt 1 zd. 1 Konstytucji poprzez uzupełnienie postępowania dowodowego przeprowadzonym z urzędu dowodem z opinii biegłego w celu sprecyzowania ubytku wartości nieruchomości powodów wywołanego zmianami w ukształtowaniu zasad obowiązujących w obszarze ograniczonego użytkowania wprowadzonymi rozporządzeniem z 2007 r. Uzupełnienie postępowania w tym zakresie było konieczną konsekwencją przyjętego przez Sąd poglądu prawnego, mieściło się w granicach uprawnień przyznanых sądowi odwoławczemu w art. 232 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c., a przy tym leżało w interesie powodów, a nie pozwanego. Powodowie mieli obowiązek wykazać rozmiar poniesionej szkody wynikłej dla nich z wejścia w życie rozporządzenia Wojewody [...] z 2007 r. Dowód z opinii biegłego określający całościowo utratę wartości ich nieruchomości na skutek wprowadzenia obszaru nie pozwalał na rozdział wyliczonej szkody według przyczyny powstania, wobec czego bez przeprowadzenia opinii Sąd Apelacyjny nie dysponowałby materiałem pozwalającym oszacować należne powodom odszkodowanie. Taki stan uniemożliwiałby uwzględnienie powództwa odszkodowawczego, ponieważ nie byłoby wiadomo czy zmiana postanowień rozporządzenia tworzącego obszar ograniczonego użytkowania spowodowała szkodę dla powodów i jaką. W związku z tym pozwany nie był zainteresowany dokonywaniem przez Sąd Apelacyjny kontroli postanowienia oddalającego jego wniosek dowodowy. Przeprowadzenie z urzędu

dowodu umożliwiającego określenie wielkości szkody poniesionej przez powodów, której rekompensaty mają się prawo domagać doprowadziło ostatecznie do wydania orzeczenia odpowiadającego zasadom sprawiedliwości.

Z przytoczonych względów obydwie skargi kasacyjne, jako pozbawione uzasadnionych podstaw, podlegały oddaleniu.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego uzasadnia art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 i art. 100 k.p.c.